

TARTU ÜLIKOOL
Sotsiaal- ja haridusteaduskond
Riigiteaduste instituut

Bakalaureusetöö

Mihkel Velga

**NORMATIVISMI FAKTOR EUROOPA LIIDU HIINA-POLIITIKAS
EUROTSOONI KRIISI TAUSTAL**

Juhendaja: MA Rein Toomla

Tartu 2012

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Olen nõus oma töö avaldamisega Tartu Ülikooli digitaalarhiivis DSpace.

Mihkel Velga

Sisukord

Sisukord	3
SISSEJUHATUS	4
1. Normatiivsus Euroopa Liidus	8
1.2 Euroopa Liidu normatiivne olemus Ian Mannersi käsitluses	11
2. Euroopa Liidu rahulolematuse põhjused Hiina suhtes	15
3. Muutused Euroopa Liidu retoorika normatiivsuses	17
3.1 J. Barroso kõnede tonaalsus 2004-2012	17
3.1.2 Kahe ajaperioodi võrdlus	19
3.2 Teemad J. Barroso kõnedes 2004-2012	19
3.2.1 Kahe ajaperioodi võrdlus	23
3.3 Seosed käsitletud teemade ja kõnede tonaalsuse vahel	23
4. Euroopa Liidu retoorikas toimunud muutuste põhjused	24
4.1 Konfliktid	25
4.2 Koostöö	26
4.3 Kaubavahetus ja investeeringud	28
4.3.1 Kaubavahetus	29
4.3.2 Investeeringud	30
4.4 Inimõigused	32
4.5 Järeldused	33
Kokkuvõte	34
Kasutatud kirjandus	36
Statistika	38
Lingid Barroso kõnedele	38
Summary	42

SISSEJUHATUS

Alates 2009. aasta lõpust on Euroopas arenenud võlakriis, mis on tekitanud ebastabiilsust nii laiemas finantssüsteemis kui ka põhjustanud ebakindluse kasvu euro suhtes.¹ Probleemi lahendamise muudab keerukaks see, et suur osa maailmast on alates 2008. aastast vaevelnud ränga majandussurutise tagajärgede käes. Kuigi ka Hiinas on märgata surutise mõjusid, siis esineb seal siiski väga suur majanduskasv (eriti võrreldes Euroopa Liiduga – 2011. aastal vastavalt 9,2% ja 1,6% SKP-st²). Lisaks on Hiinal maailma suurimad valuutareservid, mida üritatakse investeerida maailma majandusse.³ Euroopa Liit on viimastel aastatel avaldanud soovi selleks, et Hiina ostaks hädas olevate euroala riikide võlakirju, aidates sellega Euroopal kriisist välja tuua. Hiina on seda ka teinud (Kreeka, Portugali ja Hispaania puhul)⁴, kuid ainuüksi sellest ei piisa fundamentaalsemate probleemide lahendamiseks. Siiski kaalub abi Hiina investeeringutest sellisel ajal Euroopale üles sellega seotud võimalikud ohud (näiteks Hiina mõju kasv Euroopas).⁵ Käesolev uurimistöö uurib, kuidas selline olukord on mõjutanud Euroopa Liidu Hiina suunalise retoorika normatiivsust.

Normativismist Euroopa Liidu olemuse tugitalana on kirjutanud mitmed autorid. Ian Manners on loonud ka paljutsiteeritud mõiste Normative Power Europe, mille kohaselt käitub Euroopa Liit maailmapoliitikas teatud normide levitamise

¹ Gianviti, Francois; Krueger, Anne O.; Pisani-Ferry, Jean; Sapir, Andre and Hagen, Jurgen Von. „A European mechanism for sovereign debt crisis resolution: a proposal” Bruegel Blueprint Series, 9 November 2010, lk 7

² CIA. The World Factbook. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2003rank.html> (07.05.2012)

³ Eesti Välisministeerium. Hiina Rahvavabariigi majandus <http://www.vm.ee/?q=node/4581> (07.05.2012)

⁴ Reuters. „EU and China: trade flows and tensions” *The Telegraph*. 24.06.2011, <http://www.telegraph.co.uk/finance/china-business/8597660/EU-and-China-trade-flows-and-tensions.html> (23.04.2012)

⁵ Ibid.

eestkõnelejana ja propageerijana.⁶ Suhteid Hiinaga on varjutanud erimeelsused inimõiguste, pressi- ja majandusvabaduse ning relvaembargo suhtes, nendele lisaks veel arvukad vähem tähtsad tülid. Neid probleeme on Euroopa Liidu poolsete retoorikas ka välja toodud ning neid kasutades Hiinat kritiseeritud ja seega enda norme peale surutud. Kuid viimaste arengute valguses leiavad näiteks tähtsamad inimõigusteorganisatsioonid Amnesty International ja Human Rights Watch, et vajaduse tõttu saada Hiina abi eurotsooni võlakriisi lahendamisel vähendab Euroopa Liit oma Hiina-suunalist kriitikat.⁷ Selline probleem vajab oma tähtsuse tõttu maailmaareenil (arvestades mõlema poole positsiooni ja majanduslikku võimsust tänapäeva maailmas) teaduslikku käsitlemist, mida seni pole täpselt sellises võtmes tehtud.

See uurimistöö põhineb suures osas Euroopa Komisjoni presidendi José Manuel Durão Barroso Hiinat puudutavate kõnede ja nende tonaalsuse analüüsil. Muutusi Barroso kõnede tonaalsuses on uurimisküsimuse lahendamiseks tarvis analüüsida arvestades sellega, et need kõned pole väljendus lihtsalt ühe eurooplase arvamusel Hiina suhtes vaid Euroopa Liidu täidesaatva organi presidendi omast. See tähendab, et ta esindab Euroopa Liidu huve ja seisukohta suhetes Hiinaga. Seega on Barroso kõne tonaalsus ja normatiivsus otseselt seotud Euroopa Liidu ühtse poliitikaga Hiina suunal.

Uurimistöö hüpoteesiks on väide, et eurotsooni võlakriis muutis Euroopa Liidu Hiina-suunalist poliitikat vähem normatiivseks. Selle tõestamiseks tuleb esitada täpsustavad küsimused ning neile anda vastused.

Esimeses peatükis tuuakse välja Euroopa Liidu aluslepingutes sisalduvad normatiivsuse ilmingud ning antakse ülevaade sellest, kuidas on Ian Manners neid käsitlenud. Seal tuuakse välja ka meetodid, mille kaudu Euroopa Liit enda eesmärke saavutada püüab.

Teises peatükis antakse ülevaade põhjustest, miks Euroopa Liit on rahulolematu Hiinaga. Seal uuritakse ka seda, kuidas on Freedom House hinnanud vabaduste ja

⁶ Manners, Ian „Normative Power Europe: A Contradiction in Terms?” *Journal of Common Market Studies*, Vol. 40, 2002, lk 241

⁷ Branigan, Tania. „Europe 'will ease pressure on China over human rights in exchange for bailout” *The Guardian*, 03.11.2011 <http://www.guardian.co.uk/business/2011/nov/03/europe-china-human-rights-bailout> (23.04.2012)

demokraatia olukorda Hiinas. See on tähtis näitamaks, kuidas EL-i poolt edendatavad väärtused pole Hiinas kandepinda leidnud ning seetõttu olnud kahe poole vahelistes suhetes takistavaks teguriks.

Kolmandas peatükis tegeletakse küsimusega, **kuidas on muutunud EL-i Hiina-suunalise retoorika normatiivsus aastatel 2004-2012**. Selleks uuritakse, kuidas on ajan muutunud Barroso sõnavõttud Hiina kohta, täpsemalt nende normatiivsus ja tonaalsus. Igat kõnet on hinnatud eraldi, arvestades neis sisalduva Hiina-suunalise kriitika hulka. Andmed on esitatud graafikul. Seejärel tuuakse välja ja analüüsitakse kõnedes käsitletud teemaderingi ja selle muutumist ajas. Mõlemal puhul võrreldakse olukorda enne võlakriisi teket ja pärast seda. Piirjooneks on arvestatud 2009. aastat, ehk siis kaks võrreldavat ajaperioodi on 2004-2009 ja 2010-2012.

Teiseks küsimuseks on: **millega saab põhjendada neid muutusi?** Sellele vastuse leidmiseks võrreldakse järgmises peatükis muutusi kõnede normatiivsuses ja teemaderingis muutustega kahe poole vahelises koostöös, inimõiguste olukorras Hiinas, majanduslike näitajatega ning aset leidnud konfliktidega ajaperioodil 2004-2012. Eriline rõhk on ka siin kahe ajaperioodi võrdlusel. Selle eesmärgiks on leida kõnedes toimunud tonaalsuse muutusele alternatiivseid seletusi, mis lükkaksid ümber hüpoteesi või siis vähendaksid eurosooni võlakriisi mõju retoorikale. Töö hüpotees saab tõestatud, kui ükski alternatiiv ei seleta ära nihet retoorikas.

Uurimistöös kasutatakse mitmekülgset andmestikku, ühelt poolt baseerub töö J. Barroso Hiinat puudutavate kõnedel ja sõnavõttudel ja erinevate autorite käsitlel nendest ning teiselt poolt kasutatakse andmeid kaubavahetuse, välisinvesteeringute mahtude ja sündmuste ning arengute kohta kahe poole vahelises suhtluses. Probleemiks osutus piisaval hulgal sobivate kõnede leidmine, arvestades nende organiseeritud ja täielikku kogumiku puudumist. Seega tuli leppida sellega, mida oli internetist põhjalikult otsides võimalik leida ning sealhulgas ka kõnedega, mis mõnikord puudutasid Hiinat suhteliselt pinnapealselt ja mitte põhjalikult. Küllalt pikk ajaline periood, mille jooksul peetud kõnesid analüüsitakse, peaks aitama sealt saadava informatsiooni adekvaatsusele kaasa.

Teine probleem on selles, et arvestades Euroopa Komisjoni ja Hiina liidrite diplomaatilisi kõnetavasid⁸, on keerukas tuvastada J.Barroso kõnedes kriitikat ja normatiivsust. Siiski tuleb pidada Euroopa Komisjoni presidenti sobivamaks uurimisobjektiks kui näiteks Euroopa Parlamenti või Euroopa Liidu liikmesriike. Viimaste suhtumist Hiinasse iseloomustab enamasti küll suurem kriitilisus,⁹ kuid võrreldes Euroopa Komisjoniga puudub neil mõjuvõimsa, ühtse ja järjepideva suhtepoliitika rakendamise kapatsiteet. See teeks küsitavaks uuritava muutuse tuvastamise ning selle tõsiseltvõetavuse. Euroopa Liidu rahvusvahelise identiteedi iseloomustamise peamine probleem seisnebki tema olemuses. Akadeemilises kõnepruugis kutsutud *sui generis*'eks, asub ta kusagil riigi ja rahvusvahelise organisatsiooni definitsiooni vahel.¹⁰

⁸ Beneyto, José María; Corti, Justo; Hurtado, Inmaculada; Sorroza, Alicia. „Political Dialogue in EU-China Relations” Fundación Universitaria San Pablo CEU. Documento de Trabajo Serie Unión Europea. Num.50 / 2011. lk 12

⁹ Ibid.

¹⁰ Pedersen, Saskia. „The EU as a foreign policy actor – should human rights really be promoted in China?” Institut Universitari d'Estudis Europeus. Num.8/2010-2011. lk 6

1. Normatiivsus Euroopa Liidus

Euroopa Liit põhineb õigusriigi ideel. Kõik Euroopa Liidu tasemel tehtavad otsused põhinevad aluslepingutel, mille kõik liikmesriigid on vastu võtnud. Seega tuleb normatiivsust otsides alustada aluslepingute uurimisega. Maastrichti ja Lissaboni lepingutest on järgnevalt välja toodud ka asjakohased lõigud.

Rooma 1957 - leping, millega asutati Euroopa Majandusühendus:

Lepingus¹¹ kirjutatakse küll sellest, et Euroopa Majandusühendus võib oma volituste ja pädevuse piires sõlmida kokkuleppeid või lepinguid kolmanda riigi, rahvusvahelise organisatsiooni või kolmanda riigi kodanikuga. Samas ei ole kirja pandud isegi mingeid üldiseid põhimõtteid, mida ühendus seejuures järgima peaks. Seega pole see dokument normatiivsust silmas pidades eriti oluline.

Maastricht 1992 - leping, millega pandi alus Euroopa Liidule:

Lepingus¹² pandi alus liidu ühisele välis- ja julgeolekupoliitikale. Artikkel J.1 toob välja selle peamised eesmärgid. Need on:

- kaitsta liidu ühiseid väärtusi, põhihuve ja sõltumatust;
- tugevdada igal viisil liidu ja tema liikmesriikide julgeolekut;
- säilitada rahu ja tugevdada rahvusvahelist julgeolekut kooskõlas nii Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirja kui ka Helsingi lõppakti põhimõtetega ning Pariisi harta eesmärkidega;

¹¹ Euroopa Majandusühenduse asutamisleping (1957). Wordi dokument saadaval aadressil <http://eur-lex.europa.eu/et/treaties/index.htm#founding> (09.05.2012)

¹² Euroopa Liidu leping (1992). Wordi dokument saadaval aadressil <http://eur-lex.europa.eu/et/treaties/index.htm#founding> (09.05.2012)

- edendada rahvusvahelist koostööd;
- arendada ja tugevdada demokraatiat ja õigusriigi põhimõtteid ning inimõiguste ja põhivabaduste austamist.

Lepingus on kirjas ka meetodid, kuidas EL neid eesmärke saavutada püüab. Need on:

- vastavalt artiklile J.2 liikmesriikidevahelise süstemaatilise koostöö sisseseadmisega poliitika elluviimisel;
- vastavalt artiklile J.3 ühismeetmete järkjärgulise rakendamisega valdkondades, milles liikmesriikidel on tähtsaid ühishuve.

Viidatud artiklikid J.2 ja J.3 käsitlevad mõningaid tehnilisi ja protseduurilisi detaile nagu näiteks see, et Euroopa Ülemkogu antud üldsuuniste põhjal otsustab nõukogu, kas mingi küsimuse suhtes võetakse ühismeetmeid. Samas pole lahti seletatud, kuidas peaksid need meetmed täpsemalt välja nägema. Siiski on dokumendis üles loetletud väärtused, mida liit püüab arendada rahvusvahelisel tasemel. Selle töö seisukohast on eriti oluline punkt, millega lubatakse „arendada ja tugevdada demokraatiat ja õigusriigi põhimõtteid ning inimõiguste ja põhivabaduste austamist”.

Lissabon 2009 - lepinguga täiendati ja muudeti Rooma ja Maastrichti lepinguid:

Lissaboni lepinguga¹³ loodud uues artiklis 10a tuuakse välja põhimõtted, millel Euroopa Liidu välispoliitika põhineb.

Liidu tegevus rahvusvahelisel areenil tugineb põhimõtetele, millest on juhindunud liidu enda loomine, arendamine ja laienemine ning mida liit soovib edendada ka ülejäänud maailmas: demokraatia, õigusriik, inimõiguste ja põhivabaduste universaalsus ning jagamatus,

¹³ Lissaboni leping (2009). Pdf-fail saadaval aadressil http://bookshop.europa.eu/is-bin/INTERSHOP.enfinity/WFS/EU-Bookshop-Site/et_EE/-/EUR/ViewPublication-Start?PublicationKey=FXAC07306 (09.05.2012)

inimväärikuse, võrdsuse ja solidaarsuse ning Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirja

põhimõtete ja rahvusvahelise õiguse austamine.

Liit püüab arendada suhteid ja partnerlust kolmandate riikide ja rahvusvaheliste, piirkondlike

või ülemaailmsete organisatsioonidega, kes jagavad esimeses lõigus osutatud põhimõtteid.

Ta edendab mitmepoolsete lahenduste leidmist ühistele probleemidele, eelkõige Ühinenud

Rahvaste Organisatsiooni raamistikus.

Liit määratleb ja viib ellu ühist poliitikat ja ühismeetmeid ning taotleb koostöö kõrget

astet kõikides rahvusvaheliste suhete valdkondades, selleks et:

- a) kaitsta oma väärtusi, põhihuve, julgeolekut, sõltumatust ning terviklikkust;
- b) tugevdada ja toetada demokraatiat ja õigusriigi põhimõtteid, inimõigusi ja rahvusvahelist õigust;
- c) säilitada rahu, ennetada konflikte ja tugevdada rahvusvahelist julgeolekut kooskõlas Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirja eesmärkide ja põhimõtetega, Helsingi lõppakti põhimõtetega ning Pariisi harta eesmärkidega, kaasa arvatud rahu ja julgeolek välispiiridel;
- d) toetada arengumaade säästvat majanduslikku, sotsiaalset ja keskkonna-alast arengut, pidades esmaseks eesmärgiks vaesuse kaotamist;
- e) ergutada kõikide riikide integreerimist maailmamajandusse, muuhulgas rahvusvahelise

kaubanduse tõkete järkjärgulise kaotamise kaudu;

f) aidata töötada välja rahvusvahelisi meetmeid keskkonna seisundi säilitamiseks ja parandamiseks ning maailma loodusvarade säästvaks majandamiseks, et tagada säästev areng;

g) abistada rahvaid, riike ja piirkondi, mida tabavad loodusõnnetused või inimtegevusest

tingitud õnnetused ja

h) edendada tugevamal mitmepoolsel koostööl ja hea valitsemistavaga maailmakorral tuginevat rahvusvahelist süsteemi.

Kokkuvõtlikult öeldes laiendab see dokument liidule seatud rahvusvaheliste eesmärkide nimekirja. Töö seisukohast olulised eesmärgid on rahvusvahelise kaubanduse tõkete kaotamine, arengumaade sotsiaalse ja keskkonna-alase arengu toetamine ning tugevamal mitmepoolsel koostööl ja hea valitsemistavaga maailmakorral tugineva rahvusvahelise süsteemi edendamine.

1.2 Euroopa Liidu normatiivne olemus Ian Mannersi käsitluses

Euroopa Liidu normatiivset olemust on kõige põhjalikumalt käsitlenud Ian Manners. Esmalt tunnustas ta Euroopa Liitu kui normatiivset jõudu ning väitis, et selle normatiivsus rahvusvahelistes suhetes tuleneb nii tema käitumisest kui ka olemusest.¹⁴ Hiljem iseloomustas ta normatiivset jõudu viie omadusega : ideeline, põhimõtetel

¹⁴ Manners (2002) lk 252

põhinev, tegusid tegev, mõju avaldav ja oma olemisega maailmapoliitikas tagajärgi tekitav.¹⁵

Ideelisus tähendab siinkohal seda, et normatiivne jõud tegutseb normatiivse õigustusega ja ei kasuta materiaalseid peibutusvahendeid või füüsilist jõudu. Ideede roll on Mannersi meelest olnud väga tähtis Euroopa Ühenduse arenemisel Euroopa Liiduks. Näidetena ideedest, mida EL rahvusvahelistes suhetes praktiseerib toob ta välja jätkusuutliku arengu ja humanitaarinterventsiooni põhimõtted.

Põhimõtetel põhinemise all peab Manners silmas seda, et normatiivne jõud peab edendatavaid norme ka ise järgima. Oluline on ka põhimõtete õigusjärgsus, siduvus ja järjepidevus – selleks peavad need tulenema rahvusvahelistest kokkulepetest (eriti mõjukad on ÜRO süsteemist pärinevad põhimõtted), peavad neid edendavad meetodid olema terviklikud ja vasturääkivuseta. Euroopa Liidu poolt edendatavad põhimõtted ja väärtused järgivad mitmetes rahvusvahelistes lepetes paika pandud põhimõtteid. Näideteks toob Manners ÜRO põhikirja, inimõiguste ülddeklaratsiooni, Euroopa inimõiguste konventsiooni ja ka muid leppeid.

Põhimõtete edendamiseks tegutsemine peaks koosnema veenmisest, argumenteerimisest ja „prestiiži ning häbi edastamisest”. Veenmine tähendab siinkohal konstruktiivset kaasamist, suhete institutsionaliseerimist ja multipolaarse dialoogi julgustamisest osaliste vahel. Argumenteerimine tähendab rahvusvahelistele põhimõtetele viitamist ning vastastikuse arusaamise soodustamist. „Prestiiži ja häbi edastamine” tähendab Mannersi normatiivse jõu kontseptualiseeringus erinevaid meetodeid, kuidas saab teise riigi rahvusvahelist mõju kasvatada või kahandada üritades mõju avaldada. Erinevad meetodid võivad olla näiteks teise riigi liitumist rahvusvahelise organisatsiooniga tervitav sõnavõtt või vastukaaluks avalik hukkamõistmine. Euroopa Liidul on Mannersi arvates kalduvus kasutada kaasamist ja dialoogi kui peamisi vahendeid.

Normatiivse jõu poolt avaldatav mõju peab Mannersi teoorias viima laiema sotsialiseerumise, partnerlussuhte ning koostööprojektideni. Euroopa Liidu poolt

¹⁵ Manners, Ian. „The EU’s Normative Power in Changing World Politics”, kogumikus Normative Power Europe in a Changing World: A Discussion”, Gerrits, André(ed.): Institute of International Relations Clingendael, The Hague, Netherlands, 2009 lk 11-15

avaldatud mõju on küll raske mõõta, kuid soodustava tegurina saab välja tuua põhimõtete selguse ja meetodite lihtsuse.

Tagajärjed, milleni normatiivse jõu tegutsemine peaks viima, on holistilisem, õigustatum ja jätkusuutlikum maailmapoliitika. Manners hindab Euroopa Liidu tegevuse tagajärgi teistsuguseks, kui teoorias normatiivsel jõul need olema peaksid. Põhjuseks peab ta seda, et EL on üle võtnud mitmeid harjumusi ja meetodeid teistel suurvõimudelt rahvusvahelistes suhetes.

Manners eristab viite peamist EL-i poolt tähtsustatud normi, milleks on rahu, vabadus, demokraatia, seadustepõhine valitsemine (õigusriik) ja inimõigused.¹⁶ Neid väärtuseid lubas EL kaitsta ja edendada oma suhetes maailmaga Maastrichti lepinguga 1992. aastal¹⁷. Sama lepingu artiklis 6 on kirjas EL-i ühinemine Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga. Seetõttu saab Maastrichti lepingut pidada juriidiliselt Euroopa Liidu normatiivsusele aluse panijaks.

Teises peatükis uuritakse Euroopa Liidu omadust tegutseda oma põhimõtete edendamiseks, täpsemalt selle omaduse ühte väljunditest, milleks on poliitiline dialoog teiste riikidega.¹⁸ Uurimisobjektiks on valitud Euroopa Komisjoni presidendi José Manuel Barroso kõned Hiina kohta. Seetõttu on oluline anda lühiülevaade normatiivsuse rollist dokumentides, mis määravad Euroopa Komisjoni poliitikat Hiina suunas.

Euroopa Komisjoni Hiina-suunalisele poliitikale pani aluse 1995. aasta teatis „A Long Term Policy for China-EU Relations”¹⁹, milles toodi välja tegevusvaldkonnad, kus edu saavutamine eesmärgiks tehti. Näiteks tehti eesmärgiks suurendada Hiina kaasatust rahvusvahelisse ellu ja sellega seotult mainiti ära kasvavat poliitilist dialoogi, kui sellele kaasa aitav vahend. Inimõiguste valdkonnas toodi ühe eesmärkide saavutamise meetodina välja regulaarse probleemi tõstatamise kahepoolses dialoogis. Samas peeti vajalikuks ka seda teha mitte ainult kahepoolses dialoogis vaid ka rohkemate osapooltega foorumites nagu näiteks ÜRO Inimõiguste Komisionis. Ka

¹⁶ Manners (2002) lk 242

¹⁷ Euroopa Liidu leping (1992).

¹⁸ Manners (2002) lk 244

¹⁹ Euroopa Komisjoni teatis (1995). „A Long Term Policy for China-EU Relations”. Pdf-fail saadaval <http://aei.pitt.edu/2784/> (09.05.2012)

majanduse ja kaubanduse küsimustes tehti dialoogist peamine meetod. Küll mainiti seal ära ka vajadus kiirendada Hiina reforme, mis on vajalikud Rahvusvahelisse Kaubandusorganisatsiooni vastuvõtmiseks. Kuigi selles dokumendis rõhutati vajadust olla tulemustele orienteeritud ja mitte lihtsalt deklareerivat poliitikat viljelev, siis oli seal ikka teatud puudus spetsiifilisemast informatsioonist, kuidas neid eesmärke täita. Sellele järgnenud teatised (1998, 2001, 2006) kinnitasid poliitilise dialoogi, kui kõige olulisema meetodi kohta suhetes Hiinaga.²⁰

Kokkuvõtlikult saab Euroopa Komisjoni Hiina-poliitikat pidada vähemalt dokumentidesse kirja panduna Mannersi normatiivse jõu kriteeriumidele vastavaks. Eesmärgiks on tehtud normide ja väärtuste edendamine, mis põhinevad nii EL-is endas kui ka rahvusvaheliste lepetega seatud põhimõtetel. Meetodid, mis on selleks ette nähtud, järgivad kolme Mannersi poolt normatiivsele jõule ette nähtud meetodit: veenmist, argumenteerimist ja „prestiiži ja häbi edastamist”. Seetõttu saab Barroso kõnesid pidada otseselt Euroopa Komisjoni ja laiemalt Euroopa Liidu Hiina-suunalise poliitika normatiivsuse indikaatoriteks.

²⁰ Beneyto (2011) lk 8-11

2. Euroopa Liidu rahulolematuse põhjused Hiina suhtes

Hiina Rahvavabariigi suhteid Euroopa Liiduga on läbi ajaloo takistanud paljuskki Hiina sisepoliitika, mille mõningaid aspekte näeb EL puudustena. Euroopa Liidu välispoliitika alustala on oma väärtuste edendamine. Sellest, kuidas EL seda saavutada üritab, räägitakse täpsemalt järgmises peatükis. Siinkohal on oluline just see, milliseid väärtusi ta Hiinas sooviks kehtestada. Kõige olulisemad nendest on vabale demokraatiale omased tunnused. EL soovib, et Hiina suurendaks ja laiendaks kodanikuõigusi, poliitilisi vabadusi kui ka pressivabadust.

Järgnevalt uurime, kuidas on aja jooksul muutunud demokraatia, poliitiliste vabaduste ja inimõiguste uuringute ning kaitse organisatsiooni Freedom House hinnangul olukord Hiinas.

Tabel 1. Freedom in the World. Hiina tulemused 2004-2012²¹

Aasta	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Kodanikuõigused	6	6	6	6	6	6	6	6	6
Poliitilised vabadused	7	7	7	7	7	7	7	7	7

Tabel 1 näitab, et kodanikuõiguste ja poliitiliste vabaduste olukord Hiinas on perioodil 2004-2012 olnud pidevalt sama halb. Kodanikuõigusi on 7-punktilisel skaalal hinnatud 6 punktiga ning poliitilisi vabadusi 7 punktiga, mis tähendab võimalikest kõige halvemat hinnangut. Kokkuvõtlikult on Hiinat igal aastal asetatud mittevabade riikide hulka. Tähtsamad probleemid, mida Freedom House Hiinale ette heidab on : 1. poliitilise opositsiooni represseerimine; 2. demokraatia puudumine; 3. poliitilised arreteerimised korrakaitsejõudude poolt; 4. usuvabaduse puudumine; 5. teatud etniliste gruppide tagakiusamine.

²¹ Freedom House <http://www.freedomhouse.org/country/china> (28.04.2012)

Tabel 2. Freedom of the Press. Hiina tulemused 2004-2012²²

Aasta	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Pressivabadus	80	82	83	84	84	85	84	85	85

Tabel 2-st selgub, et ka pressivabadust Hiinas on hinnatud väga halvaks. 100-punktilisel skaalal, milles 100 punktiga hinnatakse kõige halvemat olukorda, on Hiina tulemused jäänud vahemikku 80-85 punkti. See tähendab, et Hiina pressi olukorda peetakse mittevabaks. Perioodil 2004-2012 on toimunud ka olukorra mõningane halvenemine. Olulisemad etteheited Hiinale on võimul oleva partei kontroll meedia üle, osade teemade käsitlemise keeld ja ajakirjanikke vahistamine.

Tabel 3. Freedom on the Net. Hiina tulemused 2009 ja 2011²³

Aasta	2009	2011
Internetivabadus	79	83

Tabelis 3 välja toodud andmed näitavad Freedom House'i hinnangut internetivabadusele Hiinas. Sealt selgub, et kahel aastal, mil Hiinat on hinnatud, on mõlemal korral tulemused näidanud internetivabaduse tugevat piiramist riigi poolt. 100-punktilisel skaalal saadud tulemused 79 (2009) ja 83 (2011) tähendavad, et interneti Hiinas peetakse mittevabaks. Riigi poolt blokeeritakse eriti palju just välismaiseid netilehekülgi, kontroll hiina lehekülgede sisu üle on mingil määral olemas võimudel.

Tulemustest selgub, et ELi poolt edendatavaid norme Hiinas ei rakendata ning ei jagata samu väärtusi. Selline olukord ei vihja mingit moodi sellele, et Euroopa Liit peaks Hiina kohta käivat kriitikat vähendama viimase poolt probleemsetes valdkondades tehtud edusammude tõttu.

²² Ibid.

²³ Ibid.

3. Muutused Euroopa Liidu retoorika normatiivsuses

Järgnevalt analüüsitakse poliitilises dialoogis olulist rolli mänginud Euroopa Komisjoni presidendi retoorika muutust tuginedes loodavale andmestikule.

3.1 J. Barroso kõnede tonaalsus 2004-2012

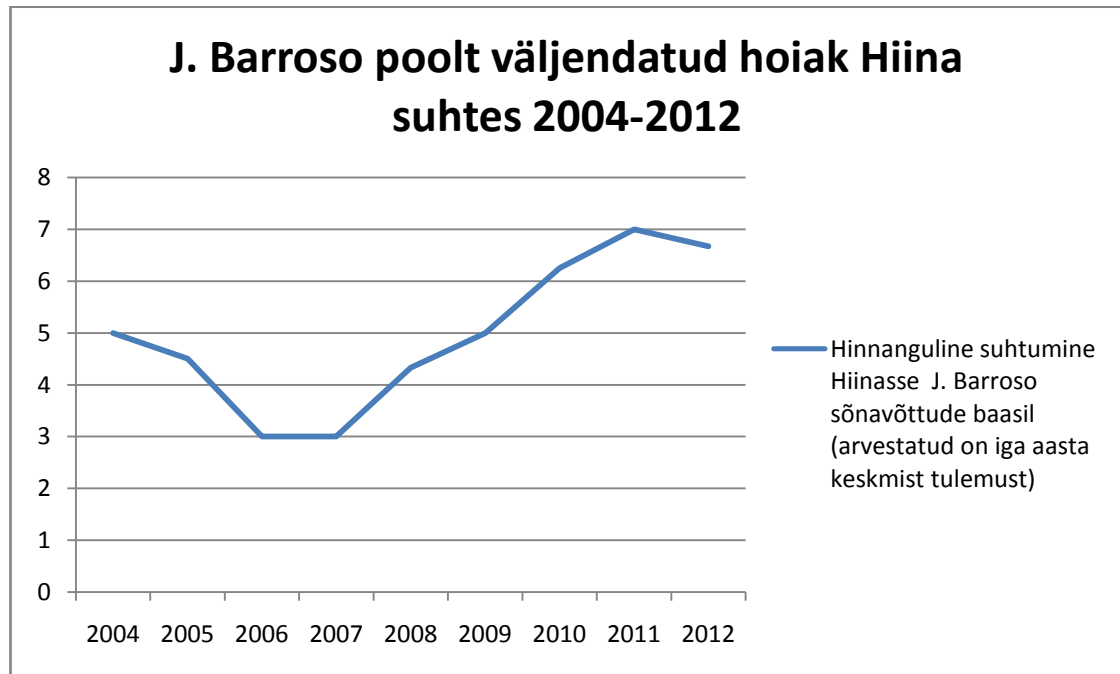
Selles peatükis analüüsitakse Euroopa Komisjoni presidendi José Manuel Durão Barroso kõnesid, mis käsitlevad Hiina Rahvavabariiki ja Euroopa Liidu suhteid temaga. Kõned ja sõnavõttud on tehtud vahemikus 2004-2012 ja neid on kokku 19. Neid hinnatakse 10-punktilisel skaalal, arvestades kõne üldist tooni ja selles olevaid normatiivseid jooni, kusjuures:

Üks punkt tähendab võimalikest kõige enam kritiseerivat hoiakut. Absoluutselt puudub igasugune Hiina tegevuse positiivseks tunnistamine. Kümme punkti tähendab võimalikest kõige positiivsemat hoiakut. Absoluutselt puudub igasugune kriitika (ka varjatud kriitika) Hiina aadressil.

Selle analüüsi eesmärgiks on uurimisülesande lahendamiseks vajaliku teadmistebaasi loomine. Kuigi otseselt kajastab järgnev vaid ühe inimese poolt väljaõeldut, peab seda arvestama ka kui Euroopa Liidu ühe tähtsaima institutsiooni – Euroopa Komisjoni ametlikku seisukohta. Uurides, kuidas on see hoiak muutunud Euroopa Komisjoni praeguse presidendi – José Barroso kahe ametiaja jooksul, saame seda ajalisel skaalal võrrelda võlakriisi arenguga Euroopa Liidus.

Uurimisaluste sõnavõttude normatiivsete joonte ning nendes sisalduva kriitika hindamisel pidi arvestama ka sellega, et sellistele kõnedele on omane teatud diplomaatiline viisakus ja optimism. Selline omadus avalikkuse ees siluda erimeelsusi ja suunata tähelepanu vaid positiivsetele faktidele teeb muidugi selles leiduva kriitika hindamise keerukaks. Seega tuli kriitikat hinnata suhtelisel skaalal võrreldes teiste kõnedega ning mitte niimoodi nagu hinnataks kriitikat tavasituatsioonis.

Joonis 1. J. Barroso kõnede hinnatud tonaalsus²⁴



Vaadeldes joonist (Joonis 1), täheldame ennekõike seda, et aja jooksul on toimunud küllaltki suured muutused hinnangutes Barroso kõnede tonaalsusele. Veel tuvastame selle, et hinnangud on paigutunud skaala keskossa, puuduvad hinnangud skaala punktides 1-2 ja 8-10. Hinnangukõver on kasvavas trendis alates 2008. aastast ning saavutab tipu 2011. aastal. Samas on 2004. aastast alates kuni 2007. aastani toimunud hinnatud hoiaku langus. 2004. aasta hoiaku tase saavutatakse 2009. aastal ja ületatakse järgmisel aastal. Oluline on siinkohal välja tuua, et kasv aastal 2009 oli märgatavalt madalam kui eelneval või järgneval aastal. Seega, kui välja tuua mingid murdepunktid, siis üks nendest peaks kindlasti olema 2008 aasta ja teiseks tuleks pidada 2010. aastat, mil seni aeglustuv kasv kiirendas järsult tempot. Väike langus on toimunud kõnedes aastal 2012, kuid sellele ei omastata töös suurt tähtsust eelkõige selle tõttu, et see aasta pole töö kirjutamise ajal veel poole pealgi. Kuna kõnede hinnag on peaaegu sama mis 2011. aastalgi, siis ei ole suurt mõtet ennatlikke järeldusi sellest teha. Samas

²⁴ Andmed põhinevad autori hinnangul kõnede tonaalsusest

on ka 2006. aastal toimunud suur langus, kuid kuna käesolev töö uurib vaid eurotsooni kriisi mõju, mis algas 2009. aasta lõpus, siis ei ole sellel töö seisukohast olulist tähtsust.

3.1.2 Kahe ajaperioodi võrdlus

Eurotsooni võlakriisi eelsel ajal (aastad 2004-2009 ehk periood I) on Barroso kõnede keskmine hinnanguline tonaalsus 4,3 punkti, mis on võrdluses II perioodi (aastad 2010-2012) keskmise 6,6 punktiga silmapaistev erinevus.²⁵ Oluline on siinkohal seda 2,3 punktist vahet vaadelda kontekstis, kus kogu ajaperioodi vältel esines hinnanguid vaid 3 punktist 7-ni ehk siis kõige suurem hinnangute vahe oli 4 punkti. See tõsiasi lisab toimunud muutusele tähtsust.

Nii suur erinevus viitab kindlasti muutunud hoiakutele suhtluses Hiinaga. Seda muutust tuleb pidada normatiivsuse vähenemiseks arvestades sellega, et kõnede tonaalsus on parem, kuid enamustes kriitika all olevates valdkondades Hiinas pole erilisi muutusi paremuse suunas märgata olnud.

3.2 Teemad J. Barroso kõnedes 2004-2012

Lisaks J.Barroso kõnede üldise tooni hindamisele ja nende asetamisega graafikusse, saab välja tuua ka nendes sõnavõttudes kajastatud teemade muutumisi aja jooksul. Kuna retoorikas käsitletud probleemid ja küsimused aja jooksul tõepoolest palju muutunud on, väärib selline vaatenurk samuti käsitlemist.

Kõnesid lugedes ilmneb esimesena see, et peaaegu kõikides kõnedes rõhutatakse Euroopa Liidu ja Hiina suhete tähtsust mõlemale osapoollele ning mõlema poole

²⁵ Põhineb autori arvutustel

kogemusest õppimise olulisust. Oluliseks tuleb pidada inimõiguste, kaubandustõkete ning vähemal määral Taiwani ja Tiibeti teema esinemist kuni aastani 2009. 2010. aastal aga muutus kõige olulisemaks kõneaineks süsihappegaasi emissiooni vähendamine, samas ei puudutatud eelmistel aastatel tähtsaks olnud teemasid. Järgnevatel aastatel on kõnedes tähtsamateks teemadeks kaubavahetuse bilansi tasakaalustamine ning kaubandustõkked ja eriti igasugused koostööprojektid ja kontaktivahetused ning ka sellel perioodil olid vähemolulisteks teemadeks inimõigused ja Tiibet. Seega on toimunud märgatav muutus J.Barroso kõnedes sisalduvates teemades ning olulisemaks murrangupunktiks saaks lugeda aastat 2010.

Järgnevalt on välja toodud kahel perioodil käsitletud küsimused tabelisse sorteeritud kujul. Põhjalikum analüüs tabel nr. 4 kohta asub järgmises alapeatükis.

Tabel 4. J. Barroso kõnedes käsitletud teemad vastavalt ajaperioodile

Ajaperiood/Käsitl etud teemad	2004-2009	2010-2012
Inimõigused	Inimõiguste olukorda Hiinas on käsitletud aastatel 2005-06 ja 2008. 2006. aasta kõnes oli seda kõige kritiseerivamalt tehtud seoses Hiina rakendatud meetmetega välismaiste uudisteagentuuride tegevuse takistamiseks. Teistel aastatel on Barroso kõnelnud neutraalsemalt, pidades vajalikuks, et toimuks areng inimõiguste olukorra paranemise suunal.	2010. aasta kõnes tervitas Barroso inimõigustealase dialoogi süvenemist Euroopa Liidu ja Hiina vahel ning väitis, et sellel küsimusel on suur osa kahe poole vahelises suhtluses. See oli ainuke Barroso kõne sel perioodil, mis käsitles inimõiguseid.

Tiibet ja Taiwan	Taiwani kohta mainib Barroso kahes kõnes aastast 2005 ja 2007 vaid nii palju, et loodab näha Hiina otsest dialoogi Taiwaniga ja räägib stabiilsuse olulisusest selles regioonis. Tiibetit käsitles Barroso 2008. aastal, kui Pekingis peetud kõnes tunnustas Tiibeti kuulumist Hiinale. Samas avaldas ta lootust olukorra paranemisele Tiibetis ning soovis, et Hiina laseks Tiibetisse välisajakirjanikke.	Sel perioodil pole Barroso kõnedes käsitletud ei Taiwani ega Tiibetit.
Kaubanduslikud küsimused (sh. Hiina turu avamine ja kaubavahetuse bilansi defitsiit)	EL-i ja Hiina vahelise kaubandusega seotud teemad figureerivad Barroso kõnedes aastatel 2006-2008. Kõige rohkem tunneb ta muret euroopa firmade Hiina turule juurdepääsu takistavate meetmete pärast. 2008. aastal märgib ta ära eurooplaste seas populaarsust koguva protektsionismi, mistõttu soovitab Hiinale olla solidaarne EL-ga ja teda aidata.	Kaubandustõkked ja mõlemasuunalise investeringutevoo suurendamine (ja investeringuid reguleeriva lepingu koostamine) on koos Euroopa Liidu Hiina kaubavahetuse bilansi puudujäägiga olulisemad ja ainukesed märkimist väärivad punktid Barroso kõnedes. Need teemad esinesid kõnedes igal aastal vahemikus 2010-2012.

<p>Kliimamuutusteg a võitlemine</p>	<p>Sel perioodil on Barroso kõned sisaldanud Hiina rolli kliimamuutustega võitlemisel kahel aastal – korra 2007. aastal ja kolm korda 2009. aastal. Põhiliselt rääkis ta kliimamuutuste vastu võitlemise olulisusest ja selles, et Hiina peab olema ülejäänud maailmaga solidaarne. 2009. aastal kiidab Barroso Hiinat sellesuunaliste sammude ettevõtmise pärast. Samal aastal teises kõnes kritiseeris ta aga Hiinat selle eest, et nende seatud eesmärgid on pettumust valmistavalt madalad.</p>	<p>Seda teemat pole käsitletud sellel perioodil.</p>
<p>Koostööprojektid</p>	<p>Alates Hiina osalusest Galileo programmis kuni Euroopa Liidu poolt finantseeritud keskkonnahoiuprogrammideni Hiinas, on erinevad koostööprojektid olnud tähtsal kohal peaaegu igas kõnes. Palju on kõneldud ka Euroopa kogemuste pakkumist Hiinale ja kahe poole vaheliste inimkontaktide tihendamisest.</p>	<p>Võrreldes eelmise perioodiga pole sel perioodil midagi märkimisväärselt muutunud. Uue nüansina toob Barroso oma kõnedesse eurosooni võlakriisi ning Hiina võimaliku abi tähtsuse mõlemale poolele.</p>

3.2.1 Kahe ajaperioodi võrdlus

Uurides Barroso kõnedes esinenud teemapunkte kahte ajaperioodi võrdlevalt tabelisse sorteerituna, tuleb esile mitmeid erinevusi. Esiteks ilmneb teisel perioodil käsitletud teemade vähesus võrreldes esimesega. Kuigi see võib mingil määral oleneda ajaperioodide pikkuse erinevusest, ei saa selle mõju olla eriti suur arvestades, et peetud kõnede arv on peaaegu sama – esimesel perioodil 11 ning teisel 8. Huvitav tendents seisneb majandusväliste teemade (eriti valdkondade, mida EL varasemalt kritiseerinud oli) vältimises retoorikas. Majandusvaldkonna teemad, sealjuures eriti kaubavahetuse bilansi tasakaalutus on otseselt EL-i enda eluliste huvidega seotud. Seega ei tähenda, kriitika selles vallas ilmtingimata normatiivsuse ilmingut. Arvestades, et „traditsioonilised” kritiseeritavad valdkonnad teisel perioodil on jäetud käsitlemata (ühe erandiga - 2010. aasta kõnes mainiti inimõiguste dialoogi, kuigi ka seda ilma kriitika) võib seda tendentsi üsna selgelt pidada normativismi vähenemiseks. Seega toimus seal samalaadne nihe nagu ka kõnede tonaalsuses.

3.3 Seosed käsitletud teemade ja kõnede tonaalsuse vahel

Eelnevalt ilmnes see, et nihe kõnede tonaalsuses toimus samaaegselt nihkega kõnedes käsitletud teemades, mis viitab otsesele seosele nende vahel. Iseenesest on selline olukord ka eeldatav arvestades seda, et mõnest teemast ongi väga keerukas rääkida midagi positiivset, kui tegelik olukord on teadaolevalt halb ning halvemaks muutumas (nagu on see inimõigustega Hiinas). Kuna sellisel tasemel kõnedes olukorra ilusaks valetamine on ilmselge poliitiline enesetapp vähemalt läbi normatiivse prisma vaadates, siis on loogilisem valik selliste teemade vältimine. Täpselt selles süüdistataksegi Euroopa poliitilist eliiti.²⁶ Kritiseeritavate teemade vältimine oligi see faktor, mis põhjustas nihke kõnede tonaalsuses.

²⁶ Branigan (2011)

4. Euroopa Liidu retoorikas toimunud muutuste põhjused

Selles peatükis proovitakse leida toimunud muutusele kõnede tonaalsuses hüpoteesiga võrreldes alternatiivseid seletusi. Võimalikud variandid on valitud arvestades J. Barroso kõnedes enam levinumaid ning olulisemaid teemasid. Alternatiive välistades tugevneb hüpoteesi usaldusväärsus ning vastupidises olukorras, kui neid välistada ei saa siis väheneb hüpoteesi usaldusväärsus. Kahtlemata on järgnevalt välja toodavad faktorid teatud ajal mingil määral toonud endaga kaasa muutuse J. Barroso kõnede tonaalsuses ning käsitletud teemades. Samas sai eelmises peatükis selgeks, et oluline muutus toimus 2008-2011 ning just selle perioodi muutusele üritatakse siin peatükis leida teisi selgitusi. Selle tegemiseks on tihtipeale vajalik uurida faktori mõju ka muul ajal.

Järgnevalt analüüsitavad valdkonnad on jaotatud eri alapeatükkidesse. Esmalt vaadeldakse kahe poole vaheliste konfliktide rolli. Täpsemalt uuritakse konfliktide olemasolu hilisemal perioodil. Konflikte ei kajastatud ELi retoorikas ehk nii palju kui teisi teemasid kuid nende tähtsust suhetele on ajalugu näidanud (näiteks Dalai-laama kohtumine Prantsusmaa presidendi Nicolas Sarkozyga põhjustas EL-Hiina tippkohtumise edasilükkamise 2008. aastal). Teisena analüüsitakse Euroopa Liidu ja Hiina koostööprojektide ning koostöö arengute rolli tonaalsuse nihke võimaliku põhjustana. Kolmandana esitatakse andmed kaubavahetuse ja investeeringu mahtude kohta, mida samuti käsitletakse kui võimalikku alternatiivi hüpoteesile. Neljandana uuritakse ühte olulisemat teemat kahe poole vaheliste suhete ajaloos – inimõigusi. Põhinedes Human Rights Watch'i uusimale raportile tehakse kindlaks, kuidas on nende olukord Hiinas viimastel aastatel muutunud. Lõplikud järeldused alternatiivsete põhjuste uurimisest tehakse viimases peatükis.

4.1 Konfliktid

2005. aastale järgnenud langust kõnede tonaalsuses võib seostada sel aastal alanud vaidlustega EL-i poolt Hiina tekstiilitoodetele kehtestatud kvootide ja tollimaksude kohta. Tüli tekkis MFA (Multi Fibre Arrangement)²⁷ lõppemisel Euroopa turge üle ujutanud Hiinast importitud erinevate tekstiilitoodete tõttu. Eelnevatel aastatel oli EL-Hiina suhted arenenud positiivses suunas. Lepiti kokku strateegilises partnerluses, Hiina võeti liikmeks Galileo projektis (Euroopa satelliitnavigatsioonisüsteem) ning kahe poole vaheline kaubavahetus jätkas jõudsat kasvu. See oli toonud kaasa ka Hiina-suunalise retoorika arenemise positiivsemaks. Järgnesid aga mitmed erimeelsused : juba mainitud tekstiilitoodete tüli aga ka Hiina kõrvaletõrjumine Galileo projektist tehnoloogilise julgeoleku kaalutlustel ning Hiina otsus luua oma globaalne satelliitnavigatsioonisüsteem Beidou 2²⁸. Lisaks algatas EL 2006. aastal Maailma Kaubandusorganisatsioonis (WTO) dispuudi Hiina vastu, põhjuseks viimase poolt rakendatud piirangud autoosade impordile EL-ist. Seega on olemas alus põhjendamaks Barroso kõnede tonaalsuse langust sel perioodil suhetes toimunud negatiivsete arengutega.

Töö seisukohast vaadates olulisem küsimus on aga see, mis põhjustas märkimisväärselt suure tõusu kõnede tonaalsuses perioodil alates 2010.aastast. Töö hüpoteesi kohaselt on põhjus Euroopa Liitu tabanud võlakriisis, mida viimane üritab lahendada meelitades Hiinat ostma eurotsooni liikmesriikide võlakirju. Selle jaoks, et kahe poole vahelised konfliktid saaksid olla tõsiselt võetav alternatiiv, peavad need olema perioodil 2010-2012 märkimisväärselt vähenenud ning olemasolevate konfliktide intensiivsus suhteliselt madal.

²⁷ MFA oli lepe, mille alusel kehtestas Maailma Kaubandusorganisatsioon piirangud arengumaadest sissetoodavatele rõivastele ja tekstiilikaupadele

²⁸ Projekt on tuntud ka kui Compass

Tabel 5 . Konfliktid ja tülid Euroopa Liidu ja Hiina vahel

2004-2009	2010-2012
Tüli tekstiilitoodete impordi üle 3 kaebust Hiina aadressil WTO-s 1 Hiina kaebus Euroopa Liidu aadressil WTO-s Korduvad lahkkelid relvaembargo tõttu Hiina Galileo projektist väljajätmine	3 kaebust Hiina aadressil WTO-s 1 Hiina kaebus Euroopa Liidu aadressil WTO-s ETS-i (Emission Trading System) laiendamisest lennuliiklusele alguse saanud tüli

Tabel nr. 5 ei pretendeeri küll täieliku loetelu andmisele kuid toob siiski nähtavale tõsiasja, et suurt erinevust kahe perioodi vahel pole. Seda näitab ilmekalt Maailma Kaubandusorganisatsioonis (WTO) üksteisele esitatud kaebuste sama arv mõlemal perioodil. Seega polnud konfliktide vähenemine põhjuseks, miks toimus nihe retoorika tonaalsuses.

4.2 Koostöö

Alates diplomaatiliste suhete sõlmimisest 1975. aastal (ametlikult 1985. aastal) on koostöö Euroopa Liidu ja Hiina vahel pidevalt laienenud ja kasvanud. Strateegilise partnerluse (Strategic Partnership) loomine Euroopa Liidu ja Hiina vahel 2003. aastal oli suureks edasiminekuks kahe poole suhtluses.²⁹ Samal aastal sõlmitud leping Hiina osalusest Galileo projektis töötas tulevikus koostöö viimist kosmosesse, kuid sai hoopis koostööd takistavate tegurite sümboliks. Siiski on ühised projektid üldiselt edukad olnud.

²⁹ Sorroza, Alicia; „Is the Eurozone crisis changing EU-China relations?” Elcano Royal Institute, 22/11/2011
http://www.realinstitutoelcano.org/wps/portal/rielcano_eng/Content?WCM_GLOBAL_CONTEXT=/elcano/elcano_in/zonas_in/ari154-2011 (23.02.2012)

Kas tihedam koostöö võis olla ka Barroso kõnedes toimunud nihke põhjuseks? Esmalt tuleb märkida, et seda valdkonda ei saa liialt eraldiseisvana võtta. Alati on võimalik väita, et võlakriisist tingitud vajadus Hiina abi järele tekitas Euroopa Liidule põhjuse koostöö intensiivistamiseks. Teiseks võimaluseks on see, et koostöö progresseeruv kasvamine muutis suhteid paremaks ja selle läbi vähenes kriitika. Kuid enne nende variantide poolt ja vastu argumenteerimist tuleb kindlaks teha see, kas koostöö on üldsegi sellisel määral tihenenum, et see saaks sellist efekti omada. Selle jaoks sorteerime tähtsamad koostööprojektid vastavalt aluse panemisele kahe ajaperioodi vahel.

Tabel 6. Tähtsamad koostööprojektid (algusega vastaval perioodil)

2004-2009	2010-2012
<p>Kõrgetasemeline Majandus- ja Kaubandusdialoog (HED)</p> <p>Kõrgetasemeline Strateegiline Dialoog</p> <p>Teadusalane koostöö (ühisdeklaratsioon 2005)</p> <p>Töötingimuste alane vastastikuse mõistmise memorandum (Memorandum of Understanding)</p> <p>Regionaalse koostöö dialoog</p> <p>Hiina – Euroopa Liidu Teaduse ja Tehnoloogia Aasta 2007</p> <p>Makromajanduslik dialoog</p> <p>Algasid kõnelused partnerlus- ja koostöölepingu (PCA) loomise kohta</p> <p>Euroopa Liidu – Hiina kodanikuühiskonna ümarlaud</p> <p>Hiina ja Euroopa Liidu ühise õiguse-suunalise ülikooli asutamine Pekingis</p> <p>Partnerlus kliimamuutuste alal</p>	<p>Euroopa – Hiina Noorte Aasta 2011</p> <p>Kultuuridevahelise Dialoogi Aasta 2012 (2012 EU-China Year of Intercultural Dialogue)</p> <p>Algasid kõnelused uue kõrgetasemelise dialoogi osas (High-Level People-to-People Dialogue) ja lepidi kokku Kõrgema Haridusliku Nõukogu asutamise osas (EU-China Higher Education Council)</p>

Tabel 6 ei proovigi olla täielik loetelu koostööprojektidest, kuid tähtsamad neist on siin välja toodud. Esimesel ajaperioodil alguse saanud projektid ületavad teise omi nii arvuliselt kui ka tähtsuse poolest. Kõige olulisemateks projektideks saab lugeda kõrgetasemelisi dialooge – nii majandus ja kaubanduse oma kui ka strateegilist dialoogi. Teisel perioodil kõigest algasid kõnelused ühe kõrgetasemelise dialoogi osas. Vajadust tihedama koostöö järgi on rõhutanud mõlemad osapooled peale viimast tippkohtumist 2012. aasta veebruaris.³⁰ Seega pole mingi alust väita, et Euroopa Liidu ja Hiina koostöö oleks mingil perioodil eriti aktiviseerunud. Kahtlemata on see arenenud ning selle haare laienenud, kuid see muutus pole olnud piisavalt drastiline, et see saaks olla oluliseks faktoriks retoorikas toimunud nihke põhjustamisel.

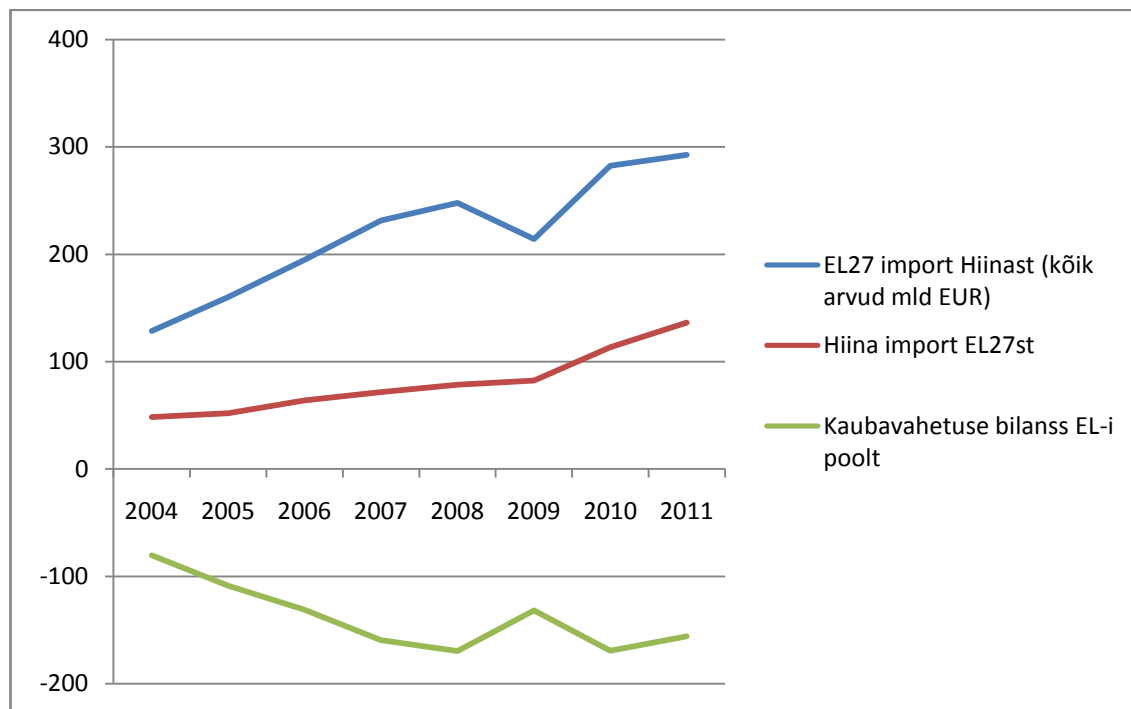
4.3 Kaubavahetus ja investeringud

Järgnevalt võetakse vaatluse alla kaubavahetuse ja investeringute vood Euroopa Liidu ja Hiina vahel perioodil 2004 -2011 (investeringutel aastani 2010 uuema statistika puuduse tõttu). Euroopa Liidu ja Hiina Rahvavabariigi vahelistele suhetele pandi alus 1975.aastal ning algusaastatel oli kaubavahetus nende vahel põhimõtteliselt olematu. Järgneval paaril aastakümnel suurenes kaubavahetus osapoolte vahel väga kiirelt ning tänaseks päevaks on nad üksteisele tähtsamad kaubanduspartnerid. Lisades selle kaubandussuhte olulisusele ka tööga sellest, et nii kaubavahetus (eriti selle bilansi puudujääk EL-poolt vaadates) kui ka välisinvesteeringud on Euroopa Liidu pooltes retoorikas palju käsitlemist leidnud, saab selgeks, miks see küsimus võib olla võtmetähtsusega kõnedes toimunud nihke seletamisel.

³⁰Xinhua. „China, EU leaders stress cooperation” *China.org.cn*, 15.02.2012
http://www.china.org.cn/world/2012-02/15/content_24641298.htm (23.04.2012)

4.3.1 Kaubavahetus

Joonis 2. Kaubavahetuse mahud Euroopa Liidu ja Hiina Rahvavabariigi vahel 2004-2012³¹



Joonisel 2 on kujutatud Euroopa Liidu (arvestatud on kõiki 27 liikmesriiki) ja Hiina vahelisi kaubavooge. Joonise jälgimisel ilmneb esmalt, et kaubavahetuse bilanss on EL-i poolt vaadeldes äärmiselt negatiivne. Kasvavate kaubandusvahetuse mahtude tingimuses on bilansi defitsiit samuti suurenev. Teine asi, mis kohe silma jääb on see, et kaubavahetus on peaaegu kõikidel aastatel teinud läbi suure tõusu. Kolmandaks, EL-i eksport Hiina on kasvanud palju aeglasemalt kui import Hiinast aastani 2008. 2009. aastal aga teeb import Hiinast läbi suure languse, samal ajal kui eksport sinna jätkub samas tempos. Järgmisel aastal aga teevad nii import kui ka eksport läbi suure tõusu. 2011. aastal jätkub suur tõus vaid EL-i ekspordile Hiinasse, samal ajal kui impordi tõusu kasv pidurdub. Seega on kaubavahetuse bilanss aastatel 2008-2011 mitmel korral muutnud liikumistrende ning kokkuvõttes on selle perioodi sees hakanud EL-i kaubavahetuse puudujääk Hiinaga vähenema. Arvestades seda, et aastani 2008 oli see trend hoopis püsivalt vastupidine, tuleb nendele aastatele omistada kindlasti tähtsust.

³¹ andmed pärinevad Eurostat-ist

http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/september/tradoc_113366.pdf

Mõneti olulisemgi kaubavahetuse bilansi muutumistrendide kiirest vahetumisest sel perioodil võiks olla Hiina impordi kasv Euroopa Liidu riikidest aastal 2010. Graafikul on selgelt näha, kuidas suhteliselt ühtlane kasv igal aastal asendus hüppelise tõusuga 2010. aastal, mis järgmisel aastal ka jätkus. Selline muutus oli olnud pikka aega eesmärgiks Euroopa Liidu poliitikas Hiina suunal, väljendatuna mitmetes ettepanekutes Hiinale soodustada Euroopa ettevõtete pääsu sealsele turule. Kuid selle sügavam eesmärk oli muuta kaubavahetuse defitsiiti oluliselt väiksemaks ning lõpuks see ehk tasakaalugi saada. Seetõttu oli suur samm edasi 2009. aasta Hiina impordi vähenemine, kuigi nagu aeg näitas siis oli see ajutine. Sellegipoolest on viimastel aastatel kaubavahetuse defitsiidi tõus pidurdunud ning veidi ka langenud.

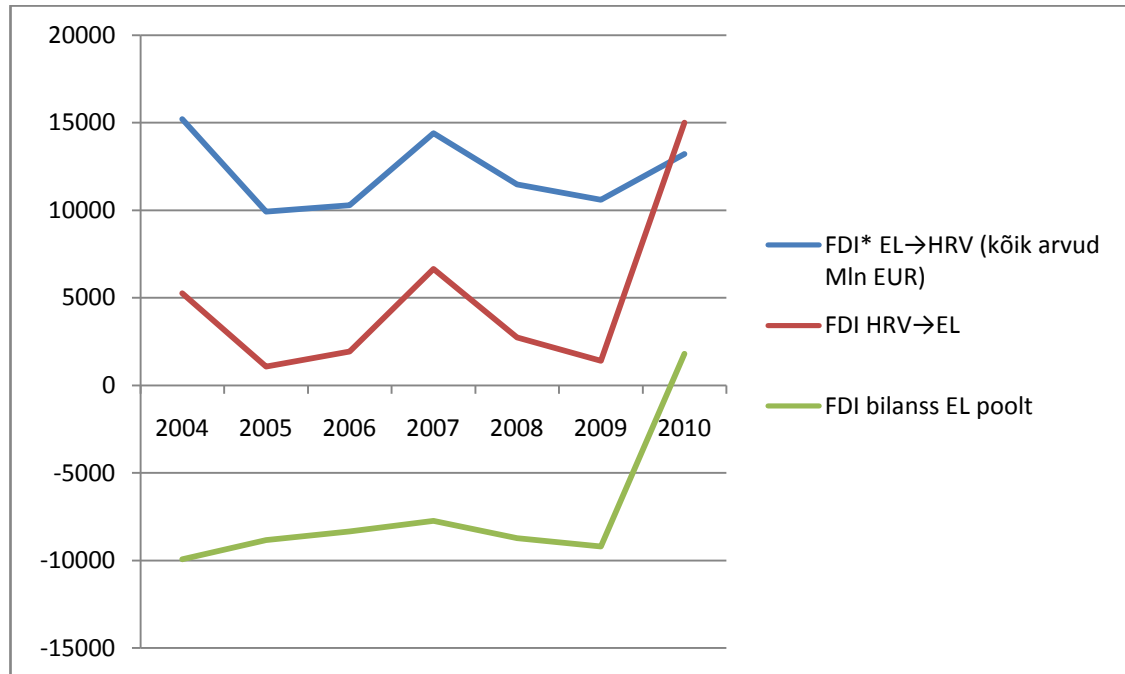
Millist mõju selline areng on omanud nihkele retoorikas? Selgeks sai see, et drastilisi muutusi pole kaubavahetuses toimunud, enamasti on arengud olnud pikaajalised ja sujuvad. Perioodil 2010-2011 on muutus olnud üldiselt Euroopa Liidule sobivas suunas. Seda arvestades võib eeldada mingisugust retoorika paranemist.

4.3.2 Investeeringud

Euroopa Liidu ja Hiina vahelised investeeringute vood on võrreldes kaubavahetusega jäänud piiratuks. Selline olukord on küllaltki märkimisväärne arvestades seda, et mõlemad on maailma ühed suurimad otseste välisinvesteeringute päritolu- ning ka sihtriigid. Alates 2010. aasta keskpaigast on üheskoos uuritud võimalusi tihedamaks koostööks investeeringute valdkonnas, mis lõpuks peaks välja jõudma kahe poole vahelist investeerimist reguleeriva lepingu sõlmimiseni.³²

³² Euroopa Komisjon. Kaubanduse peadirektoraadi küsimustik. Consultation on the future investment relationship between the EU and China. 2011.
http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2011/may/tradoc_147866.pdf

Joonis 3. Otseste välisinvesteeringute vood Euroopa Liidu ja Hiina Rahvavabariigi vahel 2004-2010³³



(* FDI – Foreign Direct Investment ehk eesti keeles otsene välisinvesteering.)

Joonisel nr. 3 on kujutatud otseste välisinvesteeringute vooge Euroopa Liidu ja Hiina Rahvavabariigi (kaasa arvatud Hong Kong) vahel. Sellel ajaperioodil on välisinvesteeringute mahud teinud läbi suuri kõikumisi. Huvitav on siinkohal see, kuidas mõlemapoolsed vood näivad olevat üksteisest otseselt sõltuvad, arvestades seda, et mõlemad kõverad teevad läbi sarnaseid muutusi. Väga tähtsaks tuleb märkida aga 2010. aastat, mil Hiina otsesed välisinvesteeringud tegid läbi väga järsu tõusu. Samal ajal tegi vastupidine voog läbi vaid kerge tõusu. Selle muutuse tulemusena tõusis Hiina investeeringute vool EL-i esmakordselt suuremaks kui vastupidine voog. Samal aastal kasvasid Hiina välisinvesteeringute mahud paljudesse riikidesse arenenud maailmas märkimisväärses mahus. Seda arengut peetakse tulevikus jätkuvaks.³⁴

³³ Andmed pärinevad Eurostatist

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

³⁴ Hanemann, Thilo „Chinese FDI in the United States and Europe: Implications and Opportunities for Transatlantic Cooperation” The German Marshall Fund of the United States. 2011.

Millist mõju avaldas Hiina investeeringute kasv Euroopa Liidus aastal 2010? Selline muutus ei ole toimunud Euroopa Liidu jaoks soodsas suunas. Hiinale on tehtud etteheiteid kogu aeg selle tõttu, et Euroopast sinna investeerimist takistada on püütud. Sellises valguses tuleks eeldada, et Hiina investeeringute suur kasv ja Euroopa investeeringutest suuremaks kasvamine peaks kajastuma Barroso kõnede tonaalsuse languses ja kriitika kasvus. Arvestades, et kaubavahetuse valdkonnas toimunud muutuse tõttu oli eeldatav retoorika mõningane paranemine ning investeeringuvoogude arengu tõttu halvenemine, siis kokkuvõttes ei tohiks retoorika eriti kummaski suunas areneda. Kuna reaalselt see siiski juhtus, siis järeldub see, et kaubavahetus ja investeeringud ei saanud tekitada nihet Barroso kõnede normatiivsuses.

4.4 Inimõigused

Inimõiguste olukord Hiinas on tundlik teema Euroopa Liidu ja Hiina suhetes, milles mõlematel pooltel on eri arvamused. Euroopa Liidu kriitikale selle kohta on Hiina alati vastu seisnud, tihti võttes omaks kultuurilise relativismi tunnusjooni viidates teistele, universaalsest inimõiguste käsitlest erinevatele väärtustele.³⁵ Nagu eelnevalt on selgeks saanud siis oli inimõigustel oluline osa teemaderingis mida käsitleti kõnedes esimesel ajaperioodil. Teisel perioodil tehti seda vaid üks kord ning sedagi suhteliselt positiivse tooniga ja ilma kriitikata.

Hüpoteesi ümberlükkamiseks oleks vajalik tõestada, et inimõiguste olukord Hiinas on paranenud piisavas ulatuses, et see seletaks selle kohase kriitika puudumise J. Barroso kõnedes. Seega peab vastuse saama küsimusele: Kuidas on muutunud inimõiguste olukord Hiinas perioodil 2010-2012 võrreldes perioodiga 2004-2009?

Sellele vastamiseks uurime Human Rights Watch'i uusimat, 2012. aasta World Report'i nime kandvat ülevaadet inimõiguste olukorra kohta üle maailma. Siinkohal paigutame tähtsamad arengud erinevates inimõigusi puudutavates valdkondades Hiinas tabelisse 4.

³⁵ Zhang Chi ja Ye Zicheng „The Difference of Human Rights Concepts and China-EU Relations” *International Review*. Shanghai Institutes for International Studies (SIIS). Nr 1, 2008 lk 41

Tabel 7. Inimõiguste olukord Hiinas

Valdkond	Peamised arengud, sündmused viimastel aastatel
Inimõiguslased	2011- kümnendi suurim inimõiguslaste mahasurumine, mitmed tähtsamad neist pandud koduaresti.
Sõnavabadus, tsensorlus	Interneti tsenseerimine kasvab, ajakirjanikke pandakse vangi võimudele ebasobivate asjade kajastamise eest
Usuvabadus	Põhiseaduslikult kehtiv, kuid realselt on lubatud ainult üksikud usuorganisatsioonid, mis on ka tugevalt reguleeritud. Põrandaaluste religioossete ühenduste vastu võitlemine.
Naiste õigused	Pereplaneerimisregulatsioonid kahjustavad järglaste saamise õigust.
Tiibet ja Xinjiang	Etniliste tiibetlaste ja uiguuride diskrimineerimine jätkub

Tabelist selgub inimõiguste mitteaustamine ja olukorra üldine halvenemine viimastel aastatel Hiinas. Seega vastus esitatud küsimusele on, et olukord on viimase ajaperioodi jooksul muutunud halvemaks. Selline järeldus välistab võimaluse, et inimõiguste vältimine J. Barroso kõnedes II perioodil oli põhjustatud olukorra paranemisest Hiinas.

4.5 Järeldused

Eelnevalt katsetati erinevate alternatiivide sobivust asendamaks eurotsooni võlakriisi rolli töö alguses püstitatud hüpoteesis. Argumenteerides sai selgeks, et mitte üheski valdkonnas pole toimunud muutust, mis saaks põhjustada nii suure nihke Euroopa Liidu retoorikas. Ainuke J. Barroso kõnedesse II perioodil lisandunud teema, mis otseselt tonaalsuse nihet selgitab ongi Hiina abi vajalikkus eurotsooni võlakriisi lahendamisel. Meedias on levitatud täpselt samalaadseid arvamusi. Tegemist ei ole millegi enneolematuga, juba 2006. aastal kirjutati, kuidas Euroopa Liidu Hiina poliitikas kipuvad majanduslikud ja strateegilised eesmärgid üles kaaluma muresid inimõiguste

pärast.³⁶ Siiski on see toimunud muutus küllaltki kontrastne, tehes võimalikuks teoretiseerimise teisest suuremast murdepunktist pärast 1998. aastat, kui EL otsustas alustada Hiinaga dialoogi inimõiguste alal senise taktika asemel, milleks oli Hiina kritiseerimine ÜRO Inimõiguste Komisjonis.³⁷

Kuna hetkel kriis veel kestab ning pole selgunud ka Hiina võimalik osalus kriisist väljumisel, siis pole võimalik teha ennustusi selle kohta, kuidas muutub tulevikus Euroopa Liidu retoorika Hiina kohta. Küll on aga selgeks saanud see, et eurotsooni võlakriis on muutnud Euroopa Liidu Hiina-suunalist retoorikat vähem normatiivseks. Toimunud on nihe positiivsema tonaalsuse suunas ning muutus käsitlevates teemades.

Kokkuvõte

Käesoleva uurimistöö eesmärgiks oli välja selgitada, kas eurotsooni võlakriis on põhjustanud muutuse Euroopa Liidu ametlikus retoorikas. Hüpoteesi kohaselt oli see muutnud retoorikat vähem normatiivseks. Selle hüpoteesi tõepärasuse kontrollimiseks loodi süsteem, millega jaotati töö kaheks põhiosaks. Kummaski osas käsitleti ühte poolt hüpoteesist.

Esimeses peatükis seati eesmärgiks teha kindlaks, kas ja kuidas on muutunud Euroopa Liidu Hiinat puudutava retoorika normatiivsus. Uurimisobjektiks valiti Euroopa Komisjoni presidendi Jose Manuel Barroso Hiinat käsitlevat kõned perioodil 2004-2012. Kõnede tonaalsusi hinnati ning võrreldi aastate keskmisi hinnanguid 10-punktilisel skaalal. Tähelepanu pöörati kahe moodustatud ajaperioodi keskmise hinnangu erinevusele. Võrreldi ka mõlemal ajaperioodil kõnedes käsitletud teemasid. Nii kõnede

³⁶ S. Panebianco, „Promoting human rights and democracy in European Union relations with Russia and China“ kogumikus „Values and Principles in European Union Foreign Policy“ S. Lucarelli and I. Manners (koostajad), London: Routledge, 2006, lk 139

³⁷ Casarini, Nicola . „The evolution of the EU-China relationship: from constructive engagement to strategic partnership“ European Institute for Security Studies. Occasional Paper. Nr 64 2006. lk 19

tonaalsuses kui ka käsitletud teemaderingis leiti olevat toimunud nihe kriitika vähenemise suunas. Tulemuseks saadi seega järeldus Euroopa Liidu retoorika normatiivsuse vähenemise kohta perioodil 2010-2012.

Teise peatüki eesmärgiks oli välja selgitada, kas eurotsooni võlakriis oli retoorika nihke põhjustaja. Selle jaoks selgitati eelmise peatüki põhjal võimalikud alternatiivid hüpoteesile. Seejärel analüüsiti ja argumenteeriti põhinedes kogutud andmetele ja autorite käsitlustele iga alternatiivse seletuse tõepärasust. Tulemuseks saadi järeldus, et eurotsooni võlakriis on nendest ainuke tõepärane seletus retoorika normatiivsuses toimunud nihkele.

Pannes mõlemas peatükis saadud järeldused kokku, saame vastuse töö uurimisküsimusele. Töö lõpptulemusena kinnitati hüpoteesi tõele vastavus. Eurotsooni võlakriis muutis Euroopa Liidu Hiina-suunalist retoorikat vähem normatiivseks.

Selle uurimistöö suurima probleemina tuli välja eelkõige adekvaatse ja veenva analüüsimaterjali nappus, kuid üritades mõõta mõjusid ning muutusi sellisel alal nagu rahvusvahelised suhted, peab sellega arvestama. Kuigi uurimistöö lugeja ei pruugi nõustuda selles saadud järeldustega, usun siiski et töö andis vähemalt uusi vaatenurki eurotsooni kriisi ja EL-Hiina suhete temaatikasse. Käsitletud teema on tänapäeva maailmas äärmiselt oluline aga seni pole autori hinnangul seda piisavalt lahatud. Seetõttu on iga uus asjakohane uurimus teretulnud.

Kasutatud kirjandus

1. Beneyto, José María; Corti, Justo; Hurtado, Inmaculada; Sorroza, Alicia. „Political Dialogue in EU-China Relations” Fundación Universitaria San Pablo CEU. Documento de Trabajo Serie Unión Europea. Num.50 / 2011
2. Branigan, Tania. „Europe 'will ease pressure on China over human rights in exchange for bailout'” *The Guardian*, 03.11.2011
<http://www.guardian.co.uk/business/2011/nov/03/europe-china-human-rights-bailout> (23.04.2012)
3. Casarini, Nicola. „The evolution of the EU-China relationship: from constructive engagement to strategic partnership” European Institute for Security Studies. Occasional Paper. Nr 64 2006
4. Hanemann, Thilo „Chinese FDI in the United States and Europe: Implications and Opportunities for Transatlantic Cooperation” The German Marshall Fund of the United States. 2011. (http://www.gmfus.org/wp-content/files_mf/haneman_chinesefdi_jun111.pdf) (07.05.2012)
5. Eesti Välisministeerium. Hiina Rahvavabariigi majandus
<http://www.vm.ee/?q=node/4581> (07.05.2012)
6. Euroopa Komisjon. Kaubanduse peadirektoraadi küsimustik. Consultation on the future investment relationship between the EU and China. 2011
http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2011/may/tradoc_147866.pdf (09.05.2012)
7. Euroopa Komisjoni teatis (1995). „A Long Term Policy for China-EU Relations”. Pdf-fail saadaval <http://aei.pitt.edu/2784/> (09.05.2012)
8. Euroopa Liidu leping (1992)
<http://eurlex.europa.eu/et/treaties/index.htm#founding> (09.05.2012)
9. Euroopa Majandusühenduse asutamisleping (1957). Wordi dokument saadaval aadressil <http://eur-lex.europa.eu/et/treaties/index.htm#founding> (09.05.2012)
10. Gianviti, Francois; Krueger, Anne O.; Pisani-Ferry, Jean; Sapir, Andre and Hagen, Jurgen Von. (2010) „A European mechanism for sovereign debt crisis resolution: a proposal” Bruegel Blueprint Series, 2010
11. Lissaboni leping (2009). Pdf-fail saadaval aadressil <http://bookshop.europa.eu/is-bin/INTERSHOP.enfinity/WFS/EU-Bookshop->

[Site/et EE/-/EUR/ViewPublication-Start?PublicationKey=FXAC07306](#)

(09.05.2012)

12. Manners, Ian, „Normative Power Europe: A Contradiction in Terms?” *Journal of Common Market Studies*, Vol. 40, lk. 235-258, 2002
13. Manners, Ian. „The EU’s Normative Power in Changing World Politics”, kogumikus „Normative Power Europe in a Changing World: A Discussion”, Gerrits, André(ed.):, Institute of International Relations Clingendael, The Hague, Netherlands, 2009
14. Panebianco, Stefania. „Promoting human rights and democracy in European Union relations with Russia and China” kogumikus „Values and Principles in European Union Foreign Policy” S. Lucarelli and I. Manners (koostajad), , London: Routledge, 2006
15. Pedersen, Saskia. The EU as a foreign policy actor – should human rights really be promoted in China? Institut Universitari d'Estudis Europeus. Num.8/2010-2011
16. Reuters. „EU and China: trade flows and tensions” *The Telegraph*. 24.06.2011, <http://www.telegraph.co.uk/finance/china-business/8597660/EU-and-China-trade-flows-and-tensions.html> (23.04.2012)
17. Sorroza, Alicia. „Is the Eurozone crisis changing EU-China relations?” Elcano Royal Institute, 22/11/2011
http://www.realinstitutoelcano.org/wps/portal/rielcano_eng/Content?WCM_GL_OBAL_CONTEXT=/elcano/elcano_in/zonas_in/ari154-2011 (23.02.2012)
18. Xinhua. „China, EU leaders stress cooperation” *China.org.cn*, 15.02.2012
http://www.china.org.cn/world/2012-02/15/content_24641298.htm (23.04.2012)
19. Zhang. Chi ja Ye, Zicheng. The Difference of Human Rights Concepts and China-EU Relations. International Review.Shanghai Institutes for International Studies (SIIS). Nr 1, 2008

Statistika

1. CIA. The World Factbook. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2003rank.html> (07.05.2012)
2. Freedom House <http://www.freedomhouse.org/country/china> (28.04.2012)
3. Andmed saadud kasutades Eurostati andmebaase. http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database (28.04.2012)
4. Enamus kasutatud andmeid on saadaval ka pdf-dokumendina. http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/september/tradoc_113366.pdf (28.04.2012)

Lingid Barroso kõnedele

2004:

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/04/1440&format=HTML&aged=0&language=en&guiLanguage=en>

2005:

4.mai

<http://www.chinamission.be/eng/zt/gh/t195308.htm>

15.juuli

http://www.google.ee/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cts=1331288443400&ved=0CCEQFjAA&url=http%3A%2F%2Feuropa.eu%2Frapid%2FpressReleasesAction.do%3Freference%3DSPEECH%2F05%2F444%26format%3DPDF%26aged%3D0%26language%3DEN%26guiLanguage%3Den&ei=XdlZT8WSJtTU4QSjv9zeDw&usg=AFQjCNHm2HT4shyfII5IJIFtoEyvAo_cXA&sig2=GIIEmlmKv6vqWG2_Gnv6IA

2006:

30. september

<http://archives.truthaboutchina.com/freedom-of-press/2006/09/>

2007:

27.november

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/07/759&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

2008:

1.märts

<http://www.ft.com/intl/cms/s/0/3ab2bf90-e8a1-11dc-913a-0000779fd2ac.html#axzz1o9tpoALq>

25. apr

<http://www.dw.de/dw/article/0,,3292563,00.html>

25. apr

http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/dv/d-cn20080602_12/D-CN20080602_12EN.pdf

2009:

26.juuni

<http://www.thefreelibrary.com/China+now+taking+climate+change+seriously%3A+Barroso-a01611911626>

27.november

http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/president/pdf/statements_20091127_en.pdf

27.november

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/09/1835&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=fr>

2010:

29.aprill

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/10/197&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

30.aprill

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/10/199&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

6.oktoober

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/10/519&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

6.oktoober

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/10/528&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

2011

2.september

http://news.xinhuanet.com/english2010/china/2011-09/02/c_131094874.htm

2012

14.veebbruar

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/12/94&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

14. veebruar

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/12/95>

15.veebbruar

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/12/99&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

Summary

The Normative Factor of the European Union's Policy Towards the People's Republic of China with Eurozone Crisis in the Background

Mihkel Velga

Since the end of 2009, a debt crisis has been developing in the eurozone with severe implications on the stability of the financial system and also on the trustworthiness of the euro. Several European countries have required bailouts by the EU and the IMF. European leaders have called on China, which holds the world's largest foreign exchange reserves, to invest in the bailout fund to rescue struggling EU economies. Major human rights organizations like Amnesty International and Human Rights Watch have expressed fears regarding the possibility of the EU toning down criticism on China in exchange for financial assist. From that notion arised the key question of this bachelor's thesis – to what extent has the eurozone debt crisis affected the normativity in the EU's rhetoric towards China.

In the beginning a hypothesis was erected, that the eurozone debt crisis reduced the normativity in the EU's rhetoric towards China. The first chapter gave an overview of the normative factors in the principal treaties of the European Union. Then it was demonstrated , how Ian Manners associated these treaties with the proposed normative alignment of the EU. The second chapter examines the reasons of the EU's discontentment with China. In the third chapter, a framework was created for researching the change in the EU's rhetoric towards China between 2004 and 2012. For this assignment 19 speeches about China were analyzed and their tonality evaluated on a 10-point scale. All of the speeches were held by the president of the European Commission – Jose Manuel Barroso. The fourth chapter asked the question – how can the change in the tonality of the rhetoric be explained. A few alternative causes were then introduced and analyzed to examine their credibility.

In the end it was concluded, that the debt crisis in the eurozone has reduced the normativity in the EU's rhetoric towards China. An evident change in the tonality of the rhetoric was observed and other alternatives were disregarded to have been the reason behind it.